

AFGESTUDEERD ALS REKENCOÖRDINATOR, EN DAN?

In juni 2011 sloten vijftien cursisten op de Katholieke Pabo Zwolle met succes de gecertificeerde post-hbo-opleiding Rekencoördinator af. Het behaalde diploma gaf hen de status van geregistreerd rekencoördinator. In het afgelopen studiejaar zijn voor de nieuwbakken rekencoördinatoren in januari en eind april twee terugkommiddagen georganiseerd. Een mooi moment om terug te kijken op een jaar rekencoördinatorschap.

Tijdens de opleiding werkten de deelnemers aan het verbeteren van de kwaliteit van het reken-wiskundeonderwijs op hun eigen school. Ze voerden activiteiten uit op het gebied van gecijferdheid, vakdidactiek, vakgerichte communicatie en collegiale consultatie en onderzochten en ontwikkelden het rekenbeleid. Zo groeiden zij in hun rol van rekencoördinator. De kadernotitie van de opleiding omschrijft de rekencoördinator als een leraar die de professionaliteit van zichzelf en het schoolteam bevordert op het terrein van rekenen-wiskunde. Hij ondersteunt zijn collega's door het verzorgen van collegiale consultatie en intervisie en helpt beleid te ontwikkelen op dit vakterrein. Om dit op professionele wijze te doen werkt hij aan zijn eigen gecijferdheid en aan zijn kennis en inzichten van de vakdidactiek.

Om in deze rol te kunnen groeien, moeten de rekencoördinatoren de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen. De deelnemers aan de opleiding moesten flink investeren om dit naast hun dagelijkse werkzaamheden binnen de school vorm te geven. Die investering was de moeite waard, vinden zij. Zo vond Gerry Bruins Slot (CBS De Wel, Nijenveen) de opleiding zeer waardevol. "Je bent inhoudelijk met je vak bezig en wordt gemotiveerd om in je school aan de slag te gaan", zegt zij. "Het is ook goed om steeds met

medecursisten je ervaringen te delen. Behalve op rekengebied ga je ook over andere zaken binnen je school nadenken en praten met collega's. Zo maak je met elkaar een kwaliteitsslag, bijvoorbeeld door het maken van groepsplannen voor alle deelgebieden." Ook Akkelien Zijlstra (CBS De Arendsvleugel, Ruinerwold) vond de opleiding zeer zinvol. "Had ik die kennis en inzichten maar eerder opgedaan", kijkt zij terug. "Ik heb in verschillende bouwen les gegeven en de opleiding tot r.t.-er gevolgd. Toch had ik steeds het gevoel dat ik niet genoeg thuis was in de materie om interventies te plegen. De methode loslaten of naar eigen inzicht aanpassen durfde ik niet. Nu ik veel meer kennis heb, merk ik dat ik als r.t.-er goed onderbouwde adviezen kan geven wanneer kinderen vastlopen met rekenen. Mijn collega's en ik zien dat dat vruchten afwerpt."

KOPPELING AAN PRAKTIJK

De uitdaging was om de grote hoeveelheid theorie die de cursisten kregen aangereikt, te koppelen aan wat zij in de praktijk zagen en te laten aansluiten bij waar hun school aan toe was. Hiervoor maakten ze fotoverslagen en filmpjes om de opbrengst van hun opdrachten te illustreren. De inzet van deze middelen is ontwikkeld binnen het project Kijken naar Kinderen (www.kijkennaarkinderen.nl). De cursisten

konden samen een virtueel kijkje nemen op elkaars scholen en leerden in een relatief korte tijd veel met en van elkaar. Lia Jaspers (Regenboog, Hoogeveen): "Ik heb ongelooflijk veel geleerd. Iedere cursusmiddag kwam ik uitgeput, maar tevreden met een hoofd en map vol nieuwe informatie thuis. Het nodigde uit om gelijk mee aan de slag te gaan. Ook mijn collega's waren belangstellend naar wat ik geleerd had en informeerden wat er besproken was. Het vroeg een forse tijdsinvestering van ons en onze werkvloer. Ik heb veel geleerd van de praktijkopdrachten. In fotoverslagen en filmopnames zag ik terug wat we in de theorie de woensdag daarvoor geleerd hadden." "Het is een opleiding die je weer helemaal met beide benen in het vak rekenen zet", vult Rixta Wijnia (Anne Frankschool, Meppel) aan. "Je wordt geprikkeld, mag je eigen lessen onder de loep nemen en gaat met je collega's het 'reken-gesprek' aan. De opleiding is intensief omdat je voor en na elke bijeenkomst diverse opdrachten moet uitwerken en je tijdens de bijeenkomsten veel (nieuwe) informatie krijgt. Je bent je weer bewust van leerlijnen en goede didactiek."

TERUGKOMBIJEEKOMSTEN

Tijdens het finale assessment bleek dat de cursisten een hoog niveau hadden bereikt. Toch was iedereen het erover eens dat het echte werk nu pas ging beginnen. Alle deelnemers hadden daarom behoefte aan de twee terugkomdagen met een passend aanbod. Voorafgaand aan de eerste terugkombijeenkomst in januari 2012, beschreven de deelnemers welke activiteiten zij aan het ontplooien waren. Zij hielden zich onder meer bezig met het implementeren van een nieuwe rekenmethode, het inrichten van rekenkasten, het schrijven van beleidsplannen en het leiden van bouwvergaderingen die in het teken stonden van het reken-wiskundeonderwijs. De deelnemers hadden hun rol als rekencoördinator al stevig ingenomen. Zij begeleidden allemaal collega's op de werkvloer en werden echt gezien als de partner met meer kennis.

De rekencoördinatoren wilden vooral meer weten over de nieuwe ontwikkelingen in het reken-wiskundeonderwijs, zoals het werken met referentieniveaus, de implementatie van het ERWD en passend onderwijs. Ook was er behoefte aan verdieping op eerder aangereikte onderwerpen binnen de cursus, zoals het omgaan met de sterke en de zwakke rekenaar. Het aanbod van de terugkomdag werd afgestemd op de activiteiten en vragen van de cursusdeelnemers. De middag was eigenlijk te kort, maar het was een waardevolle ontmoeting die voorzag in een behoefte. Aan het eind van de middag kwam het gesprek op de meerwaarde van een rekencoördinator binnen de school. Nu de deelnemers invulling geven aan hun taak als rekencoördinator, zagen zij de meerwaarde meer dan ooit in. Zij constateerden dat de kwaliteit van het reken-wiskundeonderwijs binnen hun school toenam. Daarbij kwam wel de vraag naar voren of deze vooruitgang direct te maken heeft met de aanwezigheid van een rekencoördinator binnen de school en hoe dit valt aan te tonen. Er werd afgesproken dit tijdens de tweede terugkombijeenkomst aan bod te laten komen. Hiervoor moesten de deelnemers concrete aanwijzingen van vooruitgang in kaart brengen die direct te maken hebben met hun aanwezigheid als rekencoördinator.

MEERWAARDE

Op de tweede bijeenkomst in april kwam nog meer aan de orde dan op de eerste. De rekencoördinatoren hadden de activiteiten die ze op de rails hadden gezet inmiddels verder ontplooid. Daarnaast moest er veel informatie worden overgedragen omdat de ontwikkelingen binnen het reken-wiskundeonderwijs erg snel gaan. Veel tijd om de meerwaarde van de aanwezigheid van een rekencoördinator binnen de school uit te diepen was er daardoor niet. Gelukkig waren vier deelnemers bereid hier later meer over te zeggen. Zij gingen in op de vraag welke activiteiten zij in het eerste jaar na hun afstuderen ontplooiden en welke de meerwaarde de rekencoördinator heeft binnen hun eigen beroepspraktijk. Akkelien Zijlstra maakte duidelijk dat op haar school al een rekencoördinator was aangesteld, die hier tijd en geld voor krijgt. Toch liet ook zij van zich horen omdat ze nu op de hoogte is van recente ontwikkelingen binnen het rekenen: "Er is een rekenhoekje in de gang van onze school gemaakt waar steeds weer uitdagende rekenopdrachten of -wetenswaardigheden komen te staan. Het is genieten om te zien hoe de kinderen daardoor geprikkeld worden en welke redematies zij maken. Ze drommen dan rond de tafel samen en overleggen met elkaar. Als ik dan langs loop, wordt mij nogal eens gevraagd of ze het goed uitgerekend hebben." "Het rekenhoekje is vooral bedoeld voor groep 3 t/m 8.

Kennelijk zien de collega's van groep 1 en 2 de meerwaarde daar ook van in, want zij zijn nu ook met een rekenhoekje begonnen bij de ingang voor de onderbouw. Dit jaar hebben we voor het eerst meegedaan aan de Grote Rekendag. Dat was een geweldig succes waar kinderen en collega's enthousiast mee bezig zijn geweest. Al met al is mijn rol die van "aanjager" geworden en die past bij mij." Lia Jaspers gaf aan dat zij het beleidsplan in het cursusjaar af kon ronden. "Dat was heel fijn, want ik kon voor feedback nog bij de cursusleider terecht", zegt zij. "Het beleidsplan is in de vergadering met het team grondig doorgespit en akkoord bevonden. Het laatste hoofdstuk van het beleidsplan, het verbeterplan voor de komende drie jaren, is nu de leidraad voor ons rekentraject."

Gerry Bruins Slot legde twee rondes groepsbezoeken af en ging van daaruit een collega coachen. Er zijn afspraken gemaakt over het automatiseren, waar een doorgaande lijn in is gebracht. De leerkrachten van groep 1 t/m 6 volgden de cursus Met Sprongen Vooruit en er wordt regelmatig in een teamvergadering met alle leerkrachten aandacht aan rekenen geschonken. Na elke cito-toets worden er nieuwe doelen vastgesteld.

Rixta Wijnia is leerkracht groep 7/8 en daarnaast Rekencoördinator. Dit houdt onder meer in dat zij het aanspreekpunt is voor haar collega's en diverse zaken coördineert rond hun methode Pluspunt. Verder heeft zij overleg met directie, IB-er, en RT-er. Komend jaar staat het ERWD-protocol op de agenda staan. Het is een vast onderdeel van de vergadering om als team op de hoogte te blijven en het rekenonderwijs te bespreken. Ook houdt zij de Rekenkast bij met rekenmateriaal en spellen.

Kijkend naar de meerwaarde van de rol als rekencoördinator, merkt Lia Jaspers dat haar collega's nu veel belang hechten aan de leerlijnen van de verschillende domeinen: "De metafoor van de ijsberg is bij iedereen bekend en het belang wordt onderkend. De implementatie van de nieuwe rekenmethode dit jaar gebeurt erg grondig. In de loop van dit cursusjaar hebben we dit al drie keer op een vergadering besproken. Mijn collega's zijn nu doordrongen van het belang van kort en vaak automatiseren en passen dit toe bij de start van de van de rekenles."

Op de school van Rixta Wijnia staan nu twee kasten op het lesplein met rekenmateriaal, modellen en spellen.

"Dankzij de opleiding ben ik beter in staat om keuzes te maken wanneer ik welke materialen kan inzetten", zegt zij. "Dagelijks wordt er gebruik van gemaakt door de RT en de collega's. Met het concrete materiaal kunnen kinderen ook zelfstandig oefenen. Kinderen houden van spelletjes en dat maakt rekenen nu nog leuker!"

Gerry Bruins Slot ziet dat Met Sprongen Vooruit heel goed wordt ingezet in de onderbouw: "De leraren zijn hier erg

enthousiast over. Ten aanzien van het automatiseren is afgesproken dat elke leraar gaat werken met gelamineerde A5-tjes waarop de kinderen hun antwoord schrijven. Je ziet zo in een oogopslag wie uitvalt. Alle kinderen zijn verplicht een antwoord op te schrijven. Kinderen zijn nu heel betrokken bij het automatiseren. Ze zien het als een soort spel. Er wordt jaarlijks meegedaan aan de Kangoeroewedstrijd. We doen jaarlijks mee aan de Grote rekendag. Nieuwe ontwikkelingen worden bijgehouden. Leerkrachten zijn nu het protocol: ERWD aan het lezen. Dit moet gebruikt worden bij het maken van groepsplan rekenen."

TOT SLOT

De meerwaarde van de rol van rekencoördinator wordt onderkend. Harde bewijzen zijn hier nog niet voor te geven, maar de praktijk wijst uit dat er op scholen met rekencoördinatoren veel in beweging komt. De kracht zit in het gezamenlijk, systematisch werken aan kwaliteitsverbetering onder leiding van een intern deskundige. De lijnen zijn kort en de innovatie-impulsen bewerkstelligen een duurzaam effect, omdat de rekencoördinator monitort of de veranderingen zich in de mensen zelf voltrekken en het beoogde effect boeken. Er is gedegen onderzoek nodig om deze succeservaringen te koppelen aan de rol van de rekencoördinator binnen de school. Hiervoor zijn projectaanvragen ingediend.

Inmiddels is een tweede lichting rekencoördinatoren afgestudeerd aan de Katholieke Pabo Zwolle. Ook dit keer was het niveau van de finale assessments hoog en wisten de rekencoördinatoren veel te bewerkstelligen binnen hun eigen school. In het schooljaar 2012-2013 zijn opnieuw twee terugkombijeenkomsten gepland. De rekencoördinatoren van dit en vorig schooljaar tekenden zich hier allemaal voor in. Er wordt gekeken of het mogelijk is om beide groepen samen te voegen. Zo kan zich een netwerk van rekencoördinatoren vormen die leren met en van elkaar en die op de hoogte gehouden worden van de nieuwste ontwikkelingen, zodat via hen de kwaliteit van het reken-wiskundeonderwijs meer en meer toeneemt.

Zie www.kpz.nl onder de kop Centrum voor Ontwikkeling voor meer informatie over de post-hbo-opleiding rekencoördinator op de Katholieke Pabo Zwolle.

Dit artikel kon mede tot stand komen door de inbreng van de rekencoördinatoren:

Lia Jaspers, Regenboog, Hoogeveen

Rixta Wijnia, Anne Frankschool, Meppel

Akkelien Zijlstra, CBS De Arendsvleugel, Ruinerwold

Gerry Bruins Slot, CBS De Wel, Nijenveen

Anne Looijenga

MEDEDELINGEN CENTRUM VOOR ONTWIKKELING START NIEUWE OPLEIDINGEN

In september 2012 start het Centrum voor Ontwikkeling van de KPZ met een aantal nieuwe opleidingen. Naast de post-hbo-opleidingen Coach van Vernieuwing, post-hbo Opbrengstgericht werken, de master Leren en Innoveren en de nieuwe Daltonopleidingen voor coördinatoren en directeuren zullen de NOVO-opleiding, didactiek voor onderwijs-ondersteuners en de post-hbo opleiding Cultuurcoördinator starten.

NOVO-OPLEIDING

De NOVO-Opleiding is gericht op interne adviseurs/procesconsultants gericht op opbrengstgericht en duurzaam innoveren in educatieve organisaties en lokale overheden. NOVO staat voor: 'Nascholing en Opleiding Voor Organisatieontwikkeling' en richt zich op het onderwijs en bedrijfsleven. De NOVO-opleiding is inhoudelijk gebaseerd op twee pijlers. De eerste pijler is afgeleid van het door Per Dalin ontwikkelde Institutional Development Program (IDP). Uitgangspunt is het systematisch doorlopen van een aantal fasen in een organisatieontwikkelingsproces. De tweede pijler van de opleiding wordt gevormd door de kenmerken van de lerende organisatie, zoals Peter Senge die heeft beschreven in zijn boek 'De vijfde discipline'. Het 'systeemdenken', als vijfde en bindende discipline en de daarvoor ontwikkelde methoden en instrumenten komen tijdens de opleiding uitgebreid aan de orde. Ook de andere vier genoemde disciplines: persoonlijk meesterschap, gemeenschappelijke visieontwikkeling, mentale modellen en teamleren vormen tijdens de opleiding kernbegrippen.

OPLEIDING ONDERWIJSONDERSTEUNERS

De nieuwe opleiding is gericht op onderwijsassistenten, leraarondersteuners en klassenassistenten in het primair onderwijs en speciaal onderwijs die een verdieping wensen in de lesondersteunende en leerlingenbegeleidende taken. De basistraining bestaat uit 4 modules, waarin de volgende thema's worden behandeld:

- didactiek & organisatie: basisvaardigheid rekenen (4 bijeenkomsten);
- didactiek & organisatie: basisvaardigheid taal (4 bijeenkomsten);
- pedagogisch handelen en gedrag (5 bijeenkomsten);
- communicatie en collegiale (werk)relaties en (5 bijeenkomsten) en de schoolorganisatie (2 bijeenkomsten).

NDV CERTIFICATEN DALTONCOORDINATOREN EN DALTONSCHOOLLEIDERS

Vanaf 2012/2013 zullen de opleidingen voor Daltoncoördinatoren en Daltonschoolleiders officieel leiden tot een NDV certificaat. De opleiding Daltoncoördinator is verdeeld in twee blokken, verdeeld over 1,5 jaar. Deze opleiding zal in het najaar starten in Assen en Zwolle. De opleiding voor schoolleiders bestaat uit een tweedaagse en vier opleidingsdagen. De opleiding voor schooldirecteuren zal in het najaar starten in het midden van het land. Meer informatie kunt u lezen op www.wenkedaltonconsultants.nl of kunt contact opnemen met het KPZ Centrum voor Ontwikkeling 038-4257620 of centrumvoorontwikkeling@kpz.nl. Meer informatie is te vinden op onze website, www.kpz.nl.